

Veilig ijs op een warmere aarde

Weerstation De Arend is een begrip onder schaatsliefhebbers.

Eigenaar Jos Werkhoven is de zelfbenoemde ijsmeester van het gebied rondom de Loosdrechtse Plassen. „Voor vorst wijkt alles.”

Door onze redacteur
STEVEN DERIX

KORTENHOEF, 7 JAN. De telefoon gaat. Een schaatsliefhebber. Of op het ijs van de Ankeveense plassen morgen veilig te schaatsen is.

Jos Werkhoven (58), oud-leraar uit het montessorionderwijs, uitgever van leermethoden voor de ‘kosmische opvoeding’, amateur-meteoroloog en zelfbenoemd ijsmeester van het uitgestrekte schaatsgebied tussen Nederhorst den Berg en Loosdrecht, weet natuurlijk het antwoord.

„Ik kan u nu al vertellen dat u morgen perfect het ijs op kunt.”

Voor de zekerheid vertelt Werkhoven er ook meteen bij waar de schaatsliefhebber het beste op het ijs kan stappen. Op de drukke plaatsen is de ijskwaliteit slecht, legt hij uit. „Maar het Bergse Pad is heel veilig.” Dan geeft hij meteen ook maar het adres van zijn weerstation De Arend (bereikbaar via www.dearend.nl): „Daar vindt u de laatste informatie. Bent u een beetje bekend met internet?” Dan legt hij eindelijk de hoorn neer.

„Dat gebeurt gelukkig niet veel”, zegt hij, „dat ze me ook nog gaan bellen.”

Het is een kraakheldere dinsdagmorgen en de statige landerijen langs de Vecht zijn bedekt met een waas van ijskristallen. Op de Loosdrechtse Plassen zijn nog kleine zwarte golfjes te zien, maar de Loosdrechtse Plassen vriezen altijd als laatste dicht. Bij Ankeveen en Kortenhoef werd afgelopen za-

Jos Werkhoven. Foto NRC Handelsblad, Leo van Velzen

terdag al door tienduizenden mensen volop geschaatst. Woensdag keurde de KNSB drie toertochten goed. In de loop van de week worden er meer verwacht.

Jos Werkhoven heeft zijn uitgeverswerk gestaakt. „Voor vorst”, zegt hij, „wijkt alles”.

Deze dinsdagmorgen, om negen uur, mat station De Arend een temperatuur van min 8,3 graden. In Brabant en Limburg was het onder de min vijftien: zeer strenge vorst. Ook aanstaande nacht zal overal in het land matige tot zeer strenge vorst worden gemeten. Daarna zal de temperatuur heel langzaam oplopen. Maar of er een definitief einde komt aan de eerste behoorlijke winterperiode sinds jaren, is nog ongewis.

Een ‘omegablokkade’, een hoefijzervormig hogedrukgebied dat over Noordwest-Europa ligt, houdt oceaanstoringen en zachte lucht uit de buurt. Hoe lang die blokkade standhoudt, is moeilijk te voorspellen, legt Werkhoven uit. „De computermodellen hebben daar moeite mee.”

Volgens Werkhoven is er een gerede kans op een Elfstedentocht – voor het eerst sinds 1997. Volgens de ‘zonnevlekkentheorie’ treden de strengste winters op als het aantal donkere vlekken op het oppervlak van de zon het laagst is. En die cyclus verkeert nu in een dal. Werkhoven laat op zijn computer een staafdigram zien: „Alle Elfstedentochten, op één na, zijn verreden in jaren van geringe zonnevlekkentactiviteit.”

In 1978 kocht Werkhoven het monumentale huis uit 1900 in Kortenhoef, met de gevelsteen van een arend die een haas slaat. De winter van ’78-’79 was legendarisch koud. Werkhoven „werd bevangen door de schaatskoorts”. Hij ontdekte de sensatie van het schaatsen op maagdelijk, maar gevaarlijk dun natuurijs. „Je ziet het golven. Letterlijk.”

Met het meten begon hij al in de eerste jaren. Zijn eerste thermometer hangt nog aan de schuur. Maar in 2002 installeerde Werkhoven in zijn tuin een weerstation. Van een afstand lijkt de *Davis Van-*

tage Pro niet erg indrukwekkend: een omgekeerd emmertje op een staak. Maar de metingen van het station, legt Werkhoven uit, worden rechtstreeks geupload naar zijn website, en doorgestuurd naar Meteococonsult. In ruil daarvoor stuurt het commerciële weerstation hem iedere dag een voorspelling voor de komende vier dagen. Voor schaatsliefhebbers uit de regio is de site van weerstation De Arend inmiddels een begrip.

Eigenlijk had 2008 „relatief koud” moeten zijn, zegt Werkhoven. Toch was dat jaar een van de warmste in ruim anderhalve eeuw. De grafiek van de gemiddelde jaartemperatuur toont een onmiskenbare trend: de opwarming van de aarde.

Jos Werkhoven maakt zich daar grote zorgen over. Hij vertelt over recent wetenschappelijk onderzoek, waaruit blijkt dat de gemiddelde temperatuur op aarde niet geleidelijk, maar binnen een decennium met tien graden zou kunnen stijgen. En de alsmaar stijgende zeespiegel kan voor Nederland ernstige gevolgen hebben. „Ik verwacht dat er binnen dertig jaar een calamiteit gebeurt”, zegt Werkhoven. Hij laat op zijn computerscherm een hoogtekaart zien. „Als het hier doorbreekt, of hier, dan loopt het westen van Nederland binnen twee uur vol.”

Ook Kortenhoef zal dan onder water komen te staan: door de weilanden achter De Arend loopt precies de lijn van nul meter NAP. Werkhoven heeft serieus overwogen te verhuizen. Maar uiteindelijk was Deventer te ver van Amsterdam. „Als het moet gebeuren, dan moet het maar gebeuren”, zegt hij. Hij draait nog een shagje. In de tuin scharrelen kippen door het berijpte gras. Het is drie graden onder nul, er is geen wolkje aan de hemel, en wind valt er niet of nauwelijks te verwachten.

Schaatsweer. Werkhoven moet nodig het ijs op.